

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԾՆՈՒՆԴ

Խանձարուրն անոր՝ լուսեղէն հիւսուած՝
Հայոց արիւնով եղաւ ծիրանի.
Խանձարուրն անոր ահա կ'արիւնի
Ձիւնոտ գիշերին մէջ համատարած,
Երբ հայ տանարին կոչնակն է լըռած,
Ոսկեհունչ երգին հետ շարականի...:

Ու մըսուրն անոր՝ փանդւած արդէն՝
Անքիւ փռեալու դագաղն է միակ.
Ու մըսուրն անոր մեր երկրնքին տակ
Լեցուած է Հայոց անվերջ արցունքէն,
Երբ հայ տանարին սիւներն են աւեր
Ու ժամոտ մամուռն է փանդակը ծածկեր...

Ընծաներն անոնց՝ ըստաշխ եւ ոսկի,
Ձոր բերին փուրմերն անապատական,
Երբ պահեցին շողիւնը կեանքի,

Հայ տառապանքին շքնորհիւն էր այն.
Ընծաներն անոր՝ զըմուռս եւ կնդրուկ՝
Մըխացին յաւէտ մեր խրտէն անշուք:

Ու դարեր յետոյ ճիւնոտ գիշերով
Հայոց տանարին կոչնակն է լըռած,
Եւ ատելութեան սուր տառապանքով
Հայոց խորանին փարերն են նեղուած.
Օձ մը ծըլարած է խնկամանին,
Ու սրկիկին մէջ արիւն է գինին:

Բայց անոր համար նշմարիտ ընծան
Անհուն խորհուրդն է մեր տառապանքին,
Եւ արտասուացող հայ վարդենիքին
Երգերն են հիւսուած ոսկի շարական,
Խօսքերը լուսէ որ դեռ կ'աղօթեն
Հայոց տանարին փարերուն սրտէն:

Գահիրէ

ԱՐՄԵՆ ԵՐԿԱԹ

Ք Ր Ո Ն Ի Կ

Քաղաքական ընդի. կացութիւնը եւ մեր ազգային հարցը. — Քաղաքական ընդհանուր կացութիւնը աւելի քան երբեք խառնաշփոթ է եւ ճիշտեալ: Չորս տարիէ ի վեր անգամ մը եւս ահանաւան կ'ըլլանք այն տխուր ու տգեղ երեւոյթին որ պարզուեցաւ առաջին համաշխարհային պատերազմին վերջանալէն քիչ յետոյ. ազատական ազգերը 1914ի պատերազմի ընթացքին քաջութեան, զոհարարութեան հրաշքներ գործեցին, բիրտ ուժի պաշտամունքին ներկայացուցիչ հանդիսացող Գերմանիան ու Թուրքիան դէմ անկեղծ ու ամուր համերաշխութեամբ մը միացած կուուեցան ու բռնութեան պաշտպան այդ զանգուածն զգեանեցին, իսկ յաղթանակէն քիչ յետոյ անգլիական դիւանագիտութիւնը սկսաւ դուռը Թրանսսիի դէմ, Թէյզալի հակաթրանսական պայքարին իր օգնութիւնը բերելով, զերմանական զօրութիւնը վերա-

կանգնելու խօլ ու յամառ աշխատանքի մը նուիրելով իր ուժերը: Թրանսական դիւանագիտութիւնն ալ — ոչ Քլէմանսոյի՝ այլ Միլոանի, Պոխանի, Ժօրժ Պօնէի՝ օրով, ջախջախուած Թուրքը ոտքի հանեց, կարծելով թէ ան Անգլիոյ դէմ իր դաշնակիցը պիտի ըլլար. իսկ ամերիկեան ժողովուրդը իր մեծամասնութեամբ Մըքսոնի վարդապետութեան յարած՝ տապալեց Քաղաքապաշտ մարդասէր Ուիլսոնը եւ իր աղիտարներ մեկուսացմամբ իր անգլիացի ու Ֆրանսացի դաշնակիցներուն գործած սխալներուն ծանրացմանը նպաստեց: Կոռուղ զինուորները՝ իրենց ղեկավարներով՝ հոյակապ եղած էին ու լիակատար յաղթանակը չահած: Դիւանագէտները, քաղաքական վարիչները հողիի ու մտքի միեւնոյն մեծութիւնը ցոյց չէին տուած: Ասոր որբալի հետեւանքներէն մին եղաւ այն որ պատերազմի ընթացքին ամե-